

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft félévre 2 ft, negyedévre 1 ft.

Ugy e Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

V á l a s z,

melyet f. évi ápr. 14-ről 7044. sz. a. keltezte Trefort Ágoston cultusminister ur ónmga adott a mult évi Statusgyűlésből az erd. rom. kath. középiskolák autonóm joga érdekében hozzámeneztetett fölterjesztésre.

Az erdélyi rom. kath. status mult év sept. mber 23-án megtartott gyűléséből hozzám intézett kervényében, melyben a királyhágón tuli rom. kath. középiskolák érettségi vizsgálatának vezetésére vonatkozó s m. é. május 2-án 15983. sz. alatt kelt rendeletem ellen felszólal, az 1883. évi XXX. tcz. 41. §-ából, mely szerint „az erdélyi részekben a kath. status által fenntartott és vezetett középiskolákra vonatkozólag mindazon jogok, melyeket eddli, a kath. status gyakorolt érintetlenül hagyatnak,“ oly következtetéseket von le, melyeket eltagadnom nem lehet.

A törvény idézett §-aban érintett gyakorlatot vizsgálva, azt találom, hogy a kath. status a királyhágón tuli r. kath. középiskoláknál fontos jogokat gyakorolt ugyan, de nem gyakorolt minden jogot s nem kizárólagosan, hanem gyakorolt jogokat a közoktatásügyi kormány is, a többi közt gyakorolta közege: a királyi tankerületi főigazgató által, az érettségi vizsgálatokon az elnöklés jogát is, minek világos bizonyítéka az, hogy a tankerületi főigazgató, a főigazgatóságnak az 1869. évben t. i. az erdélyi főkormányzék kebelében működött s tőle függött kath. kommissió megszűnte után, a törvényhozás egyetértésével történt szervezéséből kifolyólag — nemcsak tényleg elnökölt ez időtől maig a vizsgálatokon, hanem rólok, mint királyi főigazgató, jelentéseket is tett a közoktatásügyi miniszterhez s minden egyes érettségi vizsgálati bizonyítványt kizárólag mint tankerületi főigazgató irt alá.

Hogy a kath. status igazgató-tanácsa is megbizta Pál Sándor főigazgatót az érettségi vizsgálatok vezetésével, ezt elismerhetem a nevezett férfitó iránti bizalom, s a kormányhoz való ragaszkodás nyilvánulásának, de nem ismerhetem el a kath. status jo-

gának. Hogy a kath. status, és annak kebeléből választott igazgató-tanács egyedül, s a közokt. ügyi minisztertől teljesen függetlenül nem vezethette az erd. rom. kath. középiskolákat, kiviláglik továbbá ő cs. és apost. kir. felségének 1867. aug. 19-én kelt azon legfelsőbb elhatározásából is, mely világot derítve az előbbi állapotokról az újabbakra való átmenetre következőleg szól: „Megengedem, hogy az erdélyi főkormányzéknel fennálló ugynevezett kath. kommissió megszüntetvén, az annak hatásköréhez tartozó ügyek, az erd. r. k. statusnak 1876. január 10-én a Kolozsvárt tartott gyűlése jegyzőkönyvében körülirt szerkezetű gyűlésnek s annak kebeléből választandó bizottságnak befolyásával kezeltessenek és intéztesse-nek azon módozatok szerint, melyeket magyar kormányom az összes érdekeltekkel egyetértőleg legfelsőbb kegyuri és főfelügyelői jogaim csorbitása nélkül fog megállapítani, s elhatározásom elé terjeszteni.“

E legfelsőbb elhatározásból, különösen annak a kath. status hozzám intézett előterjesztésében idézetlenül hagyott végzavaiból világosan kitünik, hogy a status és igazgató-tanácsa nem nyert jogokat kizárólagos s a magyar kormánytól független intézkedésekre.

Hogy ő cs. és apost. királyi felsége legfelsőbb elhatározásában kikötött módozatok mindekkorig nem voltak megállapíthatók, onnan van, mert az erdélyi rom. kath. status oly hatáskörre törekedett, mely illetékességét meghaladó, és ő cs. és apost. kir. felségének fönnbbi elhatározásával ellentétes függetlenségre czélt.

Kitünik ez, a közoktatásügyi miniszternek 1873. junius 16-i 1000 elnöki sz. alatt kelt épaon rendeletéből, melyből a kath. status, nem idézve a rendelet szövegét, azt mondja, hogy jóváhagyta az erdélyi rom. kath. status igazgatótanácsának független intézkedési hatáskörét. E rendelet következőleg szól: „Tekintettel ő cs. és ap. kir. felségének 1867. aug. 19-én kelt legfelsőbb elhatározására, mely az erd. kath. statussal 1867. év szept. 12-én 896. eln. sz. a. kelt itteni intézvénynyel közöltetett, a kath. statusnak

joga lévén arra, hogy évi üléseit megtartsa, és a 24 tagu igazgatótanácsot, mely az ekkorig működött k. egyházi bizottság (kath. commissio) helyébe lépjen, önközeléből megválassza, az erd. püspökmegyei statusnak ebbeli eljárását jóváhagyó tudomásul veszem, s egyuttal azon megállapodását is helybenhagyom, mely szerint az összes, ekkorig a kath. egyházi bizottság hatásköréhez tartozott ügyeket a jövőben a ma már megválasztott 24 tagu igazgatótanács befolyásával kezelendő és intézendő. Minden egyebekre nézve azonban, melyekre 1. év május 12-én és folytatólag ülésezett status még kiterjeszkedik, nem vagyok azon helyzetben, hogy az erdélyi püspöki megyét illetőleg már most intézkedhessem, minthogy ezek együttessen az összes magyar állam kath. egyházára végérvényesen létesítendő önkormányzat megállapításának alkalmával, s avval szervezeten fognak elintéztetni.

E rendelet tehát csakis azon hatáskört hagyta meg az erdélyi kath. státusnak, illetőleg az igazgatótanácsnak, melyet az erdélyi részi főkormányzékától függésben volt kath. commissio gyakorolt.

Már az itt felhozottak eléggé világosságba helyezik az erd. r. kath. státus viszonyait az államkormányhoz, és alig szükséges visszamenni az erdélyi főkormányzéknel fennállott kath. commissio viszonyaira, mely commissióról egyébiránt maga az idézett 1876. évi legfelsőbb elhatározás mondja, hogy „a kormányzéknel állott fenn” tehát nem függetlenül, — mely köztudomásu dolog, s a volt erd. főkormányzék minden aktái eléggé bizonyítják, hogy nem volt egyéb, mint a főkormányzék alárendelt organuma, mely a kormány tanácsosaiból állott, s melynek határozatai csakis javaslatok természetével bírván, a főkormányzék üléséből, annak nevében és pecsétjével emelkedhetek érvényre.

Az erdélyi püspökök is nem püspöki állásuknál fogva, hanem csak azon joron gyakorolták az iskolák fölötti főigazgatói hatáskört, hogy a király által mindannyiszor külön főigazgatókká nevezettek ki, miről a kinevezetéseik egész sora tanusodik, s legvilágosabban bizonyítja ezt báró Szepessy Ignác püspök esete, ki 1820-ban szintén felruházott a főigazgatósággal; ő azonban e tisztről lemondván lemondása 1824. január 30-ról 308. udv. korlát. sz. leirattal elfogadtatott, A legutolsó t. i. az 1883-ik évi XXX. t. c. s az abban felhozott gyakorlat történeti elemzése kimeríti az egész ügyállást, ugy, hogy legfeljebb a törvény azon kifezéséről kell még megemlékezni, melyet a kath. státus kérvényében hangsúlyoz; e szavak: „kath. státus és vezetett középiskolák,” ő cs. és apost. királyi felségének idézett 1867-ik évi legfelsőbb elhatározásában említve van, — az az erdélyi katolikus státus és bizottmányának befolyása, — másrészt pedig ugyanezen elhatározásból s a történeti kifejtésből világos a katolikus commissio függése az államkormánytól, valamint a legutolsó tényállások eléggé világosságba helyezik, hogy a vezetés bizonyos tekintetben a kath. státus és igazgató-tanácsát, más tekintetben pedig a közoktatásügyi minisztert is megilletik.

Mindezek alapján nem vagyok azon helyzetben, hogy az erd. kath. státus mult évi szeptember 23. megtartott gyűléséből kelt felszólamlásának, illetőleg abbéli kérelmének megfelelhessenek, hogy az érteletégi vizsgálatok vezetésére nézve az 1873. évi XXX. t. c. és 24. §-ának az autonóm felekezeti középiskolákra vonatkozó szabványai alkalmaztassanak, hanem egész terjedelmében fenn kell tartanom 1884. évi május 2-án 15.983. sz. a. kelt rendeletemet, mely kimondja, hogy az erdélyi rom. kath. középisk. érteletégi vizsgálatain az elnöki tiszt ezentul is az illető tankerületi főigazgatót illeti meg. Megjegyezhetem még, hogy az 1883. évi XXX. t. c. 41. §-ából, mely az erdélyi kath. státus középiskoláiról külön szól, épen nem következhetik az, mit a státus előterjesztésében kikövetkeztetni törekszik, hogy azon § szerint az erdélyi rom. kath. középiskolák az autonóm felekezeti középiskolák közé tartoznak mert ha oda értendőek volnának, akkor a 46. §. mellett, mely az autonóm felekezeti középiskolákról szól, a 41. §. teljesen felesleges és értelem nélküli volna.

Ép azon oknál fogva, mert középiskoláink között az erdélyi kath. középiskolák sajátságos helyet foglalnak el, szükség volt a 41. §-ra, valamint szükséges volt a főpapok és szerzetes rendek által fenn tartandó, vagy ellátott kath. középiskolákra külön a 39. §. noha ez iskolák szintén a tankerületi főigazgatóságok alatt állanak, mert habár felekezeti iskolák s bizonyos mértékben, például a tanárok alkalmazására, fegyelmére nézve nem állanak a közoktatásügyi miniszter rendelkezése és közvetlen vezetése alatt; azért még sem tartoznak az autonóm felekezeti középiskolákra vonatkozó §-ok alá, hanem tartoznak a 45. §. alá, mint oly intézetek, melyek mégis bizonyos mértékben a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezése és közvetlen vezetése alatt állanak. Így áll a dolog az erdélyi kath. középiskoláknál is, melyek bizonyos mértékben a miniszter vezetése alatt állanak, és nem autonóm felekezeti iskolák. A sajátságos helyzetnél fogva engedtem meg tehát az 1884. évi 15.983. sz. a. kelt rendeletemmel, hogy az erdélyi rom. kath. középiskolák érteletégi vizsgálatához a kath. státus is küldjön ki megbizottat, hogy az eredményről értesülhessen, s ennek alapján a tanintézetek fejlesztését illető igényeit érvényesíthesse, s ez engedélyt ezen tul is fenntartom.

Végül a kifejtettek alapján a helyzet tisztázására határozottan kijelentem, hogy az erdélyi kath. középiskolákat nem sorolhatom az autonóm felekezeti középiskolák közé, hanem oly iskoláknak tekintem, melyek, miként említettem, bizonyos tekintetben az erdélyi kath. státus, más tekintetben pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszter vezetése alatt állanak, mely kettős függés viszonya a fennállott kath. commissio hatásköre szerint állapítandó meg. Azért, midőn ő cs. és ap. királyi felsége jogait s ennek alapján a kormány befolyását megőrizni kötelességem, érvényben tartom a kath. státus jogos befolyását is, s azt a fennállott kath. commissio hatásköréből folyó mértéken belül korlátozni nem szándékom.

T Á R C Z A.

Unalmas napokban.

Voltaképpen még idáig
Nem is voltam lelkipásztor,
Bár káplánnak kilencz évig
Irtam magam akárhányszor,
S megtörtént, hogy néha-néha,
Itt-ott általutazóban,
Egy-egy szép parokhiára
Epekedtem, vágyakoztam.

Hanem hát e vágyó dásom
A mint jött, ugy elenyészett,
Jól tudám, hogy engem ugy is
Más pályára szánt a végzet.
E tudatban évek óta
Meg is voltam én nyugodva,
S oka az, mert nem volt gondom
Kenyeremre meg a sómra.

Hanem, hogy most a báznai
Fürödőre hozott sorsom,
Minden régi vágyaimról,
Van idő itt, gondolkoznom.
És végre is, megvallom, hogy
Nem lennék itt lelkipásztor...
Hideg vizet ihatnám itt
Az oláhtól meg a szásztól.

A minap még, hogy a napfény
Ki-kicsalt a sétatérre,
S az eső is a jó kedvet
Nem bántotta, meg kiméite:
Séta közben társalgásuk?
El-ellestem, meghallgattam,
S nekem ugy jött, hogy azok csak
Czivakodnak szakadatlan.

S ha ehez még az járulna,
Hogy én őket pasztoroljam,
Nem hiszem, de meglehet, hogy
Lehuznák a bört is rólam.
Különben, hát én nem bántom
Egyszóval sem, egyiket sem,
Majd rájok is, és reám is
Gondot visel a jó Isten.

* * *
Furcsa helyzet. Éjjel-nappal
Az eső csak szakad, ömlik,
Ugy, hogy aki ott künn jár-ke,
Összeázik nyakig-körmig.
Ot nap óta nekem sem keli
A fürdőre költekezni,
A szobámban ingyen fürdöm,
Ha az eső jól elkezd.

Itt az ablak arra szolgál,
Hogy az esőt bebocsássa,

S a dologban az még jó, hogy
Egyedül van, nincsen társa.
No meg arra, s jó lett volna,
Ezt hoznom föl legelőre:
Ha az eső majd elunja,
Hadd lássak a legelőre.

Mi'ly érdekes! Idegyűjtik
Egész falu ökrét-borját,
Legalább, ha unom magam,
Hadd hallgassam a kolompját
Az igaz, hogy a legtöbbször
Nem bálnám, ha nem is volna
Az itt legelésző nyájnak,
Legfőlebb csak egy kolompja.

Ló, bival, lud, sertés, birka
Van itt annyi hegygyel-tövel,
Hogy az ember azt gondolná,
Mint a fű, a földből nő fel.
Hát a mikor nyakra-főre
Összetűznek, dulakodnak,
Oly sorsuk van éppen, mint a
Birtokosztó rokonoknak.

És ilyenkor a kolompjuk
Azt a szép összhangot adja,
A melylyel a magyar izlést
Gyötri itt a zsoldos banda.
Mégis én e zagyva hangot
Sokkal inkább tűröm, hallom,
Semhogy engem a cigánynép
A nótával fölboszantson.

Van itt aztán pásztorgyermek
Legalább is ötven-hatvan;
Fényes, pajkos jókedvükben
Tépelődznek szakadatlan.
Ha az eső ujra kezd,
Az eszterhéj idecsalja,
Pedig hát, ha két csepp hull is,
Rávetődik az a falra.

Ha a felhő oszlik-foszlik,
S ablakomból nézhetek le,
Valamennyin rám tekintnek,
Fontos képpel, epekedve.
Mentükben is meg megállnak:
S ugy néznek rám akárhányszor
Mintha bizony lehetnék még
Náluknál én különb pásztor.

(Bázna, 1885.)

Bodó Ádám.

Szemelvények

Pater Vitusnak Dorgó K.-hoz irt leveleiből.

Közli: K. Gyárfás.

E lapok t. olvasói közül ki ne ismerné legalább hí-
réről a híres volt turi papot, Pater (Szakácsi) Vitust, e
humoros minoritát? Ha egyéb nem, a személyéhez fűzött
e szólam is: „ha jötök, lesztek, ha hoztok, esztek“ — is-
mertté tette nevét kerek Erdélyországban. Egész életét,

mely a mult század végétől jelen század 70-es éviig húzódott, kedvderítő, jóízű — olykor mégis csiklandós humor, nevetető viccek játszi hamiskásságai tették hírhedtté és kortársai előtt kedvessé. Kedélyének épen e mindig vig hangulata vala talán oka — mint levelei is igazolandják, hogy a zárdái élet magánosságánál szabadabb és derültebb életet sovárgó lelke attól megszabadulni ohajta: élettevékenységének legnagyobb részét szerzetesi zárdájának falain kívül a turi ekklezsiában töltötte, kirándulásokat tellegtetve innen sok számu barátni körébe, innen bocsátva szét humoros szellemröppentyűit is versek, levelek és eleven beszéd alakjában. Azonban ő, mint a vidor és vidorító kedélyesség embere turi administratori teendőin kívül foglalkozott komolyabb munkálkodással is. Irt vallásos költeményeket és egyházi énekeket s hozzáfogott Witschek J. Henrik bajor pap himnuszainak fordításához is, mikről egyik levelében így ír: „Ha tetszést nyert a fordítás, folytatom; ellenesetben én nyerek tetszést s csordultig való megelégedést, ha abban hagyni kellett, egyebet dolgozhatom.“ (Dorgóhoz, 1839. 31. XII.) Ugy látszik egyházi hatóságától „tetszést“ nyert, mert említett mű nyomtatásban is megjelent „az eredetiehez híven simuló fordításban; alakí szempontból azonban gyakran pongyolásig vehető észre több darab áttételénél.“ (Munkálatok. 46. évf. bpesti nyvpsg.)

Azonban nincs szándékom Pater Vitus élete lelkipásztori s irodalmi munkásságának bővebb méltatásába bocsátkozni, hanem csak szorítokozom azon mintegy 80 levélre, melyeket Turból 1839. april 10-től 1870. január 27-ig Dorgó Károlyhoz küldött. Dorgó Károly — elébb mint aulikus, később esp. plébános Hátszegen és Borbándon: szintén ismert nevű pap Erdélyben s őszinte kebelbarátja Vitusnak, kinek élte legóhajtottabb boldogsága a vala, ha valaha Dorgónak „laktársa“ lehetend. E barátságról egyik levelében — miután Tóth Endre, borsodmegyei vattai birtokos és író s feleségének Okolicsányi Krisztinának — mint rokonainak, azon meghívását, hogy nálók töltené öreg napjait — visszaütasította: „Ily kedvesen és érzélgőleg nyilatkozik: „az Istennek leboruló buzgósággal adtam hálát, hogy ezen szívet s lelket, melyet önben mindenkor tapasztaltam, annyi sok évek lefolyta sem derüre sem borura, nem tudta irányomban megváltoztatni! Oh, de mikor élvezhetem én azon boldog percet, melyben önnek, mint laktársa, közelében lehetek!“ (Lev 1839. 1/L) Hozzá küldött leveleiben is amaz őszinte érzés nyilvánul, hol a humor, hol az élet keserveit fitty-máló szatira hangján — versekben és prózában. Olykor azonban szívének érzelmei egy barátni levél szűk keretén tölcsapongva, más érzelmeknek adnak helyet s majd világfájdalomban törnek ki, majd pedig mély elkeseredésben azon elnyomatás felett, mely csaknem két évtizeden keresztül nemzetünk életére fojtó lidérczként nehezedett vala. Némely levelei egyes eszmék fejtegetése s megénekléseivel is foglal koznak. Ily szempontból levelei a közönségnél még általánosabb érdekléssel is bírnak, megjegyezvén azonban, hogy még ekkor is — bár miként is akar komolyabb képet vágni: — a humoros barát mindig kéri — Pater Vitus mindig Pater Vitus. Közben-közben drasztikus is: de draszticizmusában is van valami, mi nemhogy undort keltene, sőt a rossz undorát sujtja, utál-

tatja s így a drasztikában is Vitus szelleme nem olyan, mint sárbakeveredett csiszolatlan gyöngy, hanem mint porlepelt kicsiszolt gyémánt, mely egy fuvalomra azonnal tisztává lesz. Mindazonáltal szemelvényeimben e gyöngyököt is csak tisztán mutatom elő, czélom levén leveleiből — lelkének e vegyes tartalom termékeiből csak az egészséges és tiszta természetek válogatni ki Ezeknek irálya általában tősgvőkeres magyaros és szabályos, átszóve azonban a nyegleség és hanyagság bizonyos árnyékszálai által. Csaknem minden egyes levelet hasonlíthatunk egy dalia termetű magvarhoz, kin csak amugy hányavetileg állanak a szépen szabott magvaros subák, fővege azonban egy komédiás papirsapkája. Hiába! Vitus még a nyelvkezelésben is Vitus!

Ezen leveleket feldolgozás — esetleg önálló mű gyanánt közrebocsátás végett kedves barátom Fogarasy János gyfvári karnagy bocsátotta rendelkezésem alá. E szíveskedéért fogadd szép köszönetemet! — Ugy tapasztaltam, hogy e levelekben a privat jellegű részletek az általánosabb érdekieket mintegy elnyomva: emiatt önálló kiadványként nem lennének kedves olvasmánya a publikumnak; azért elhatároztam csak szemelvényileg ismertetni őket. — Mivel magam csak közlő vagyok — nem vétek a szerénység ellen, ha előre megjósolom, hogy szemelvényeim e lapok olvasói előtt tetszetes és valódiilag mulattató olvasmányok leendnek, még akkor is, ha a komolyabb munkától való kimerültség tán visszariasztana az olvasástól, mert olvasóimhoz pater Vitus humora, satyrája, viccei stb. szólnak s pedig úgy, hogy rajtok nemcsak nevetünk, de okulva tanulunk is.

Tehát hadd beszéljenek maguk a levelek szemelvényei!

Első levél. Tur, 1839. apr. 10-én. Panaszkodik Vitus a tavasz zordsága és husvéti szegénység miatt. „Soha — mondja — ilyen tavasz nélküli áprilist, amilyen nálunk van! Fagy, zivatar, hófergeteg, egyéb semmi! De soha ilyen kalász nélküli husvétot, amilyen nekem volt! Rosz cipő meg cipő, meg puliszka — egyéb semmi. Csáky Antal ur málét szenteltetett stb.“ (Ez a Csáki neki kántora volt.) De azért Csákiival együtt megelégedettek, mert így beszél tovább: „mi csak olvassuk, de nem tartjuk a brazíliai koronába foglalt drága gyémántnál Horácznak eme többet érő mondását: „multa potentibus desunt multa etc.“ mit ha magyarkába öltöztetünk így áll elő:

Sok hiányzik a gazdagnak
Sokra vágyó szívében,
Boldog akit nem zaklatnak
A vágyak szűk körében.“

E levél holmi apró üzenetek után igen kurtán végződik, — ennél érdekesebb a:

Második levél, melyet irt 1839. dec. 31-én. Igen érdekes és kedves tartalmu szilveszter-esti elmés elmélkedés. Közlöm jó részét:

„Kedves Szép Öcsém!
Foly az idő. Nemsokára
Az ifju kor elrepül,
Bizonytalan a határa
Bus telére mikor dül.“

Próza részének szebb kivonata ez: „Még csak egy-néhány pillanat, s oda lesz ő. Haldokló állapotát, ha ébren leszek, éjjeli 12 órakor meglesem; ha pedig alva

talál ő les meg engem. A Teremtő küszöbén 365 tanuval fog ő még ma zörgetni, melyek a velők való helyes vagy helytelen éléssel mellettünk, vagy ellenünk valaha bizony-ságot teendnek. Meglátja ő is egy nehéz óra mulva azon percet, melyben a világ teremtetett s ott a rakásra hamvadott évek temérdek tömegébe belékeveredik s egy-beolvad.⁴

„Az idő szinpadjára sebes léptekkel közelgő 40-ik év micsoda szerepet fog velünk játszani: a jövőndő mé-hében fekszik. Jó, hogy előttünk áll a tudatlanság vastag szőnyege, mert az előre látott örömmek nem volna reánk nézve oly meglepő érdeke; s a ki nem kerühető rém-esetek előtt halálunk előtt meghalánk. Ha mégis szabad a multakon épült tapasztalásból jövőndőni, bátran me-rem jóslani, hogy a jövő esztendő épen olyan lesz, mint a kalendárium, melyben több a fekete, mint a veres betű. Élünkben is többek a zajos órák, mint a vig pillanatok. A mi több: a veres betűkkel irt szavak félig elharapva, megkurtitva iratnak, s a feketék egészben állanak. Így: Örömiünk hajnala alig veresedik, Még délre sem jutott már is esteledik.“

Majd Platóval így köszönti Dorgót: „Adja meg nek-d azt az Isten, ami valóban üdvösséges, ha kérni nem tudtátok volna is; vegye el pedig azt, mi nem üdvössé-ges, ha hibából kérni találtátok volna is.“

Ugyanez évben irt egy kedves humoru verset is Dorgóhoz. Ennek ha az írásból következtetni lehet Dr Éltes K. ur adott czimet *Falusi boldogság* néven. Ha jól emlékszem talán meg is jelent az *Egyházi és Iskolai La-pok* valamelyik évfolyamában; de azért jó most is a ré-giekről megemlékezni. Arról értesel, hogy a valódi bol-dogságot nem vágyaink teljesülése, rang vagy méltósá-gok stb. teszik, hanem kívánságaink fékezése és sorsunk-ban való megelégedés. Többek közt így ír:

— — — — — Nem sok az, mi nem elég;
Ellenben meg, soha-soha nem kevés az mi elég;
A gazdagság szerzéséhez nem kincset kell gyűjteni,
Hanem vágyunk kisarjadzó növést kell metszeni.

Sokan azonban nem követik ez életszabályt, mert:
Most a törpe magas székre, a nagy magasabbra vágy,
Pedig töltsd meg bár selyemmel a nagy széket, — mégse lágy,
Nem; mivel a nagy székeket gond-tövisek lepik meg,
Mint az égi villámok is a nagy tornyot ütik meg.
Itt játszik a kávéz urfi szép porcellán bábakkal;
Ott a szegény hóban ugrál mezitelen lábakkal:
Mégis amaz hidegjelölés, kinlódik a kínával,
E meg piros a czibrétől, nincs baja a náthával.
Annak egész garderober kell köntöse tartására,
Ezt biztatják egy czundrával csak a jövő vásárra.

S mégis az elégedetlen, ez a boldog. Miért? Mert:
Hiába van párnád vége kicsipkézve, kivarrva:
Nem alszol ha gondőzöntől meg van szived zavarva;
De ha fekszel vig kedélylyel, bár egy kéve szalmára:
Jót alszol s vigan ébredsz a hajnali órára.
Nem függ tehát a boldogság a vagyonról, a pénztől,
Hanem csak a kívánságot mérsékelő szép észről.

Ilyszerű és vonzó képekben mily szépen és humo-rosan cseveg a megelegetés felséges témájáról!

A még Dorgó által időtani rendbe szedett levelek-nek általam fentebb említett másodikában találék ismét egy verset. Benne humorosan Vitus azt festi, hogy a szegény ember ajándék nélkül nemhogy igazságot nem

nyer, sőt panaszakor a bíró feleségétől — ég ítéletre sem bocsátatik; de ha „egy szép malacz-biléttel kopogtat,“ ekkor kijut részére az igazságos (?) ítélet. Tartalmánál fogva inkább az 50-es évek injuriáira vallana — de mert az írás említett második levélhez tökéletesen hasonló: ezért időtanilag is utánna iktatom, levén minden időben elég igazságtalan, megvesztegethető bíró. Az egész érde-mes szószterinti közlésre:

Igazmondás.

A szegénynek nyögése	Látja, hogy üres kézzel
Nem hallik már ma,	Semmit sem tehet.
Mert a pénznek zörgése	Egy szép malacz-biléttel
Lett egy szent láрма.	Próbál hát egyet:
Süket ajton könyörög	Fogja már a kilincset
Arva reménye	Nem is koppogtat,
Nem hallik, ha nem zörög	A helyett egy pár kövér
Pénzes erszénye.	Libát gáogtat
Már az asszony jó előre	Oh, ha látnád az asszonynak
Nem bir mérgével,	Mint derül arca,
Nosz! az árvát jól lerakja	Szelid hangra nyájasodott
Pergő nyelvével:	Előbbi harca:
Rosz parasztja! mit kopogtatja	Hosza Isten! Jöszte férjem!
Az új kilincset?!	Egy kérelmes vár,
Vasba véle, hátha tolvaj:	Tégy eleget az árvának,
Hordjon bilincset!	Igaz ügyben jár.
Hát az ur, ha rossz szeszélyű	Pattan az ur s biztosítja
Van mit hallani;	Szerény szavakkal,
Nagy szerencse, ha ép arczca!	Mert rakva a két honalja
El tud illanni.	Elő tanukkal!..
„Lassan kérlek! ő is ember	„Oh, tegyetek igazságot
Adám-maradvány.	Földnek gyermeki!
Bár ha nem csillog is rajta	Mert az Isten érdemetek
Hiu ragyogvány! — —	Szerint fizet ki!“

Ezzel Vitusnak Dorgóhoz irt, (1830-ben) első és második levele be van fejezve. Következnek sorban, idő-tanilag, 1840-ből irt levelei igen-igen érdekes tartalommal. (Folyt. köv.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Főpásztori körút.** Az erzsébetvárosi espe-reskertület f. év augusztus 14-től 24-ig sokáig emlékeze-tes és áldásban messze kiható örömmünnepeket töltött.

Erdély püspöke, áldottlelkű atya és kegyelmes fő-pásztor a magas látogatásával szerencsételte az esperes-kerületnek a Nagy-Küküllő völgyében fekvő rom. kath. községeit. A mily csekély ezen esperesi-kerület a lelkek számát tekintve, épen oly terhes és fárasztó az ut, a mely egyik kath. községtől a másikhoz vezet. Azonban ő ex-cellentiajának apostoli lelkes buzgósa e nehézséget és az idő kellemetlenségeit nem tekintve, örömmel indult e főpásztori körútjára, hogy az oly sokféle idegen elem közé elvegyült kis számu és mostoha viszonyok közt küz-ködő hivat személyesen felkeresse, mint jó atya szüksé-gekben kikérdezze, vigasztalja és kegyeiben részesítse. Hegyen-völgyön erdőn-bokron keresztül törve megláto-gatta ő nmlga a legkisebb filiális egyházat is, minden helyen apostoli szent lelkesedéssel hirdette Isten sz. igé-jét, kiosztotta a Szentlélek hetes ajándékait és a lelkeket vallási és nemzetiségi különbség nélkül megnyerve — az egyház szt atyáinak dicső szellemével magával ragadva, őket szeretetre buzdította Isten, egyház és a közös édes haza iránt. Mi, kik oly szerencsések voltunk, hogy ő ex-cellentiaját az apostoli körútjában végig kísérhettük, sok

magasztos dolgot tanulhatánk el. — Eltanulhattuk a legszentebb egyházi teendők teljesítésében mutatandó önmegtagadó feláldozást, a szent beszédekben szívekig ható egyszerű magasztosságot gyújtó lelkesedést, meggyőződést szülő erős élő hitet. Láthattunk e főpásztori körutban imponálni tudó egyházi méltóságot, mindenkit megnyerő jézusi szelidséget, a legkisebbhez is leereszkedni tudó alázatos nagyságot. A legavatottabb tollra lenne szükség, hogy ez örökre nevezetes apostoli körutnak méltó képét hagyja hátra az utókornak. Mi gyengeségünk érzetében — csak egyes nagyobb vonásaiban bátorok, dunk egyszerűen jelezni.

Aug. 14-én d. u. 1 órakor a gyorszemély vonaton érkezett meg kegyelmem főpásztorunk Erzsébetvárosba, mint ez esperesi kerület központjába, — és pedig azért jött először ide, hogy a Nagyboldogasszonyi búcsun jelen lehessen és a különféle távoleső vidékekről össesereglett búcsusokat főpásztori intelmében és áldásában részesítse. A vasúti állomásnál számos tagu fényes küldöttség várta ő excellentiájának megérkezését, hogy méltóan fogadják Erdély nagynevű püspökét, s kifejezzék előtte szívből fakadó fiúi hódolatukat. A mint ő excellentiája a vasúti kocsiból zajos éljenzések között kiszállott először hilibi Gál Domokos üdvözölte ő nmltgát a megye nevében, a város nevében pedig Jóséfi N. közszeretben álló polgármester. Ő excellentiája mindkettőnek beszédére szívélyesen válaszolva, s azonnal kocsira ülve, hosszú kocsisor kíséretében vonult a vallásos buzgóságról és hazaszeretetről nevezetes város felé. A város szélén felállított díszkapu alatt ft. Markovich Jakab ker. főesperes és erzsébetvárosi lat. szert. plebános ur kerületének és plebániájának nevében üdvözölte a megérkező főpásztort.

Ő excellentiája szívélyes leereszkedésével röviden válaszolva, — kifejezést ad annak: hogy ismerve ez ősi városnak lelkes buzgóságát, és a rom. kath. egyházhoz tántorithatlan ragaszkodását, és még mindig táplálva szívében azon rokoni érzelmeket, melyek őt a főespereshez, mint egykori tanulóársához és barátjához vonzzák — a legnagyobb örömmel jött e kerületbe s ennek főhelyére. A szépen felékesített díszkaputól ünnepélyes processióval, énekek zengése, harangok zugása, taraczkok durrogása között, a két felől egész hosszában felzöldágzott, s virágokkal behintett uton vonult ő exciája az ő. sz. hívek gyönyörűen félékesített nagy templomába. Itt Avédik Lukács ő. sz. plebános ur tartott egy szép latin elfogadó beszédet. Szentségimádás és a főpásztori áldás után a főesperes ur által felajánlt csinos szálásra vonult a főpásztor; itt fogadta a különféle hiv. testületek, valamint egyes személyek tiszteigését. Ennek alig hogy vége lett, az Isten házába sietett az ő főpapja, hogy a délutáni istentiszteletet drága jelenlétével emelje és a hívek buzgóságát fokozza. Letenye után ő exciája tetszives látogatást egyes előkelőbb családoknál. Megszemlélte a tanhelyiségeket; különösen szemügyre vette a nemes város által már ez évben életbeléptetendő és apácák vezetésére bizandó leányiskolaépületet és annak minél célszerűbb berendezésére legbölcsebb tanácsokat adott. E nap estéjén fényes faklyászenével és lelkes szónoklatokkal tiszteigelt a vallásos és hazafias város ő nmltóságának. Az első díszszónoklatot mondotta dr. Issekutz

Viktor helyi ügyvéd magyar-nyelven, a 2-kat dr. Patrubán Antal városi orvos ékes latin nyelvezettel. Mindkét lelkes beszédet szünni nem akaró éljenzés követte, ő exciája szintén magyar és latinnyelven válaszolt, s megköszönve az iránta tanusított szeretet-tisztelet- és ragaszkodásnak e meglepő nyilvánítását, főpásztori szívének egész bensőségével kívánja, hogy legyen e nemes városon mindig a jó Isten áldása, hogy az folyton növekedjék, a mint számban és gazdagságban, ugy isteni félelemben és honszeretetben is; e kettő tartotta fenn ez ideig, e kettő fogja ezután is dicsőségre vezérelni.

Másnap, mint Nagyboldogasszony ünnepén, és az ő. sz. plebániái templomnak bucsunapján, ő nmlga lelebrált teljes segédlettel. Szt Mise végével ft. Avédik Lukács ő. sz. helyi plebános ur lépett a szószékre és az ünnep szellemének jelentőségéből, és a főpásztori látogatásnak ritka nevezetességéből kiindulva nagy szakavatottsággal beszélt a nőnevelésről, fejtegette különösen az édes anya jó tulajdonait. Ezután ő exciája főpapi ornátusban foglalta el Isten igéjének szószékét, s itt az apostolok egyszerűségével és magával ragadó fönségével tovább fejté a plebános által felvett korszerű eszmét, ő is szólni akar a nőköz, de ugy, hogy a férfiak is értsék meg. Kiemelte e nemes város ősi leányainak és fiainak történelmi nevezetességü vallásos buzgóságát és lángoló honszeretétét, buzditja, hogy a nagy ősök nyomdokain haladjanak, mert csak így fog városuk virágozni. A bold. szüz Mária példájára neveljék gyermekeiket egyszerűségben, hogy mind ők kerüljék a fényűzést, mind pedig gyermekeiket távol tartásák ettől, mert a fényűzés még senkinek sem használt, sőt ellenkezőleg, még idáig mindazon családokat és nemzeteket tönkretette, a hová az befészkelődött. Azután ajállja, hogy neveljék gyermekeiket Isten, egyház és haza iránti engedelmisségben; szépen összekötve ezt a főoltár jobb szárnyán levő Abrahám szobrával, mely azon jelenetet ábrázolja, midőn e nagy patriárka Isten iránti engedelmségből egyetlen fiát le akarja áldozni. Ilyen engedelmséget kíván a főpásztor kicsiny és nagy hiveitől összesen. Feszült figyelemmel és az életből vett megragadó, szép példák által megindított szívvél hallgatták több, mint ezren e magasztos főpásztori szt beszédet, melynek emléke sokáig fog élni mindannyinak lelkében. Végre a főpásztor a nagoltár másik szárnyán levő ércszoborra (Mózes a rézkigyóval) hívja fel hívó gyermekeinek figyelmét, — és azt mondja, hogy valamint a feállított rézkigyó a veszélyben forgó izraelitáknak megmentőjük volt, ugy nekünk keresztényeknek az élet veszélyei között egyetlen mentőeszközünk az Ur Jézus Krisztus által felállított szent kereszt. Ehez forduljanak, ehez menekedjenek Erzsébetváros katolikus hivei is. Itt lehetnek a jó Istennek áldottjai, Máriának pártfogoltjai, az egyháznak jó gyermekei, s édes magyar hazánknak hű polgárai. Ezután következett a bérmálás szentségének kiszolgáltatása, melyben 75-en lettek felavatva az Ur bajnokaivá. Délután 5 órakor volt a diszebed, melyet maga a város rendezett, mintegy 70 személynek szolgáló fényes terítéssel. Az első pohárköszöntést tartotta ő exciája a legelső magyar emberre király ő felsére és felséges családjára; a másodikat gr. Bethlen Gábor Nagy- s Kisküküllő megyék nagynevű főispánja ő exciá-

jára, ő exciája szívélyesen viszonzta, éltetve a főispán urat, ki egyszerre két megyének főispáni székét oly derekasan betölti, stb. stb. A mint ő excellenciája előre elhatározta 4 óraker, midőn az ebédnek még teljesen vége sem volt, az asztaltársak beleegyezésével elhagyták az asztalt, hogy még estére telgyelen visszamehessen Kiskapusra, a hol következő nap apostoli működését folytatni akarja.

(Folyt. köv.)

— **Primitia.** Mélvén tisztelt főszerkesztő ur! Folyó év augusztus 2-án, Pünkösdi utáni X-ik vasárnapon Vajdahunyad mezőváros egy lélekemelő szép egyházi ünnepélynek volt tanuja. — Ugyanis ekkor tartá e város joreményü szülöttje, tisztelendő Bordeaux Feliczian Olivér erdélyi egyházm. új latin áldozár ur első szent miséjét; mely alkalomból szabadjon e pár sorral a valóban megható egyházi ünnepélyt — a „Közművelődés“ fekölt szellemü főszerkesztője engedelmével terjedelmesebben is e becses heti közlönyben megörökítni.

Az ünnepély 10 óraker vette kezdetét — már azelőtt jóval készen volt minden, mi egy ily alkalomra szükségés — a nép már jóker a templom felé tödült — az egész mezőváros élük ünnepi színt öltött fel szeretett szülöttje örömmünepére — csak az idő nem volt éppen a legkedvezőbb, mert az ég esőpjei csak amugy siettek megszentelni a templombanöket s a sok szép zöld lombot megkoszorút, mivel a jólelkü s vendégszeretetről országgra híres vajdahunyadi „b a r á t o k“ plebánia templomuk at ez alkalomra feldíszíték.

Miután a kíváncsi látványók, a hivatalosak és választottak mind egybegyültek a Sz. F. r. zárdába 10 óraker összeharangoztak s a taraczkok szüntelen ropogtak, mivel kezdetét véve a diszes első sz. mise. — Gyönyörű volt látni mily szép rendbe jött ki a sekrestyéből 12 fehérbe öltözött koszorú kisleány, jelképezvén a láthatatlan angyalokat, kik az oltár körül leborulva vannak és imádják az oltáron rejezőt isteni „Bárányn“ — a 12 leány, a jámbor agg frater Molnár „Péter bácsi“ — által bámulatra ragadó ügyesség és csinál feldíszített nagyotár két oldalánál foglalt helyet, azután láttuk a diszes ruhákba öltözött 12 asszistent, kik közt ott volt mint manuductor a hunyadi kerületnek érdemekben gazdag főesperese Nsgos és ft. Weber Béla ur, továbbá ott láttuk mint ténykedő diaconust Dobra buzgó hitköldérét — a jobb állást érdemlő ntdő Fodor László plebános urat — s több mást, kik az ujmisést a nagyfontosságú sz. ténykedésnél körülvették. A templom szentélyében két diszes terdepülő szék volt felállítva, evangélium oldalon ültek a primitians kedves szülöi: jelesen mint a fia első miséjén visszatérő anyjának két oldalánál ült Nsgos vhuynadi Benedikty Józséf és színtén odavalló Schultze Zsófia urnő ő nagysága conversio-tanuk gyanánt.

Miután a templomban mindnyájan helyet foglaltak mely csend állott be, s mindenki meghatva, könnyes szemekkel várta a primitians „Veni Sancte“ intonálását — mit a kar és papság orgonakisérettel énekelt — Evangelium után szószékre lépett az ujmisés kebelbarátja s volt tanulórtása Tiszt. hátszegi Forster Nep. János szép képzettségü erd. m. új áldozár, ki egy fél óráig tartó magvas beszédben szívet megható előadással e themáról beszélt: „A pap képviselője a hitnek s az ő munkálkodásának alapja, vezére és célja a hit“ — szépen buzdítá és inté az ujmisést, kinek — valamint a jelenoltak — szeméből a meghatottság édes örömkönyvei erősen folytak — hogy legyen erős hitü és állhatatos a megkezdett jobban, folytassa missionáriusi lelkesedését élte végéig, melyet édes anyja és rokonain kezdett meg, kit Kalvin eretnekségéből ma vesz át Jézus egyházába; inté továbbá: ne féljen az emberek hamis ítélete és gunyja, üldözésétől, mert ha Jézus papja lett, akkor ez már köteleessége — „ha engem üldöztek s gyölöltek, titeket is fognak az igazságért s ez a jel, hogy nyenyim vagyok!“ sok szépet és örökre emlékezetest mondott még a jeles

szónok ez alkalomból, mi dicséretére válik — kívánjuk is, hogy Isten nagy szelleméhez megfelelő testi erőt is adjon neki!

A sz. beszéd után következett az itt még soha sem látott sz. tény, az anvának papfia első sz. miséjén való katalizálása. A mint az ujmisés az oltár ev. oldalánál széken helvet foglalt, azonnal diszes fekete selyem ősi magyar ruhában, telve buzgalommal, a convertita anya, kísérve a fennemlített két tanu által, az oltár felső lépcsőjére térdelt papfia elébe, hogy mint a szónok mondá, kinek ő adott földi életet, most attól ő vegyen lelkit! — Az ünnepélyes hitvallás letétel alatt a kar szüntelt s csak egy-egy meghatottnak sohaja szakítá meg egyszer-egyszer a feszült csendet; a hitvallás letétele után a sz. mise tovább folyt, mely alatt a buzgó és fáradhatlan Tek. Hajtman Pál vauvadi állami isk. vezértanító ur műértő vezetése alatt, több nemes és egy ily sz. ügyért lelkesülni tudó vajdahunyadi urak és hölgyek vegyes karban és szólóban énekelték.

Nagyon szerencsések valánk ezen örökmélekü ünnepélykor, mely minket a távolból is oda vonzott, zongoraművésznök Liszt Ferencznek egyik jeles tanítványát, Bauholczér Julia k. a ő nagyságát is a koruson bámulhatni, ki z ujmisés iránti kegyeletből szíves volt gyönyörű orgona piano játékaival az egybegyültek buzgósgát növelni, miért is ő nagysága, valamint a vajdahunyadi műkedvelő dallárda, mely most is kitett magáért, fogadja az összes jelenoltak nevében, legmélyebb köszönetünket és elismerésünket.

Szent mise alatt a következő program tartott meg: 1. Szentmise előtt „Almanach...“ B. I. k. a. — 2. A primitians intonálására „Veni Sancte“ Zsaszkovszkytól orgonakisérettel a vegyeskar. — 3. Introitusra „Kyrieleison“ Klosztól vegyesk. — 4. Gloria Klosztól vk. — 5. Sz. leczkére „Ave Maria“ solo piano orgona, czimbalom Cselló, violín és ének kísérettel. T. Sárosné, Zaldn i Mária urnő által. — 6. Szt beszédre „Jöjj el szte Lélek“ Zsaszkovszkytól vk. — 7. Credo vk. — 8. Offeratoriumra „Nagy Isten“ vk. — 9. Eső csemetésére „Dicsőít téged“ Berthoventől vk. — 10. Urfelmutásra „Elhangzott a legyen“ Mehültől — mely remek ének különféle variációkban a szt mise végeig tartott.

Szt mise végén az ujmisés égi örömmel telve kiosztá első sz. áldását, mindazoknak, kik felszentelt kezeit megcsokolták s kik tőle emlékül szép hátratu szt képeket kaptak.

A mai hitelen napjainkban szép példát adó tény az, ha látjuk azt, hogy némelyek teljesítik elengedhetlen s az örök boldogságra szükséges kötelességüket, midőn gyónnak s a legszentebb urvacsorához tiszta szívet járulnak. Az eltévedt lelkeket missionáriusi készséggel keresni indult ujjap ünnepélye emelésére egész családján kívül még sokakat arra birt, hogy a „Portiuncula“ napra s első sz. misére engedélyezett teljes bucsu elnyerése végett, az oly sok helyen saját romlásukra könnyelműen elhanvogolt sz. gyónást és áldozást ez alkalomkor elvégezzék.

Az isteni tisztelet után, mely d. u. 1 óráig tartott — a zárdai ebédlöben az áldozatkészségéről ismeretes P. Elekes J. Lőrincz házfőnök szíves asztalánál következett a diszes ebéd, melyre a helybeli s vidéki papságon kívül hivatalosak voltak a primitians szülöi, rokonai és jóismerősei. Ebéd alatt sok szép pohárköszöntőt lehetett hallani, mit ha mind leirnáink, talán az ugvis hosszas leirást kettőzötni kellene; de mindazonáltal a melyen tisztelt főszerkesztő ur engedelmével egy pár-ól megemlékezem: első pohárköszöntőt emelt a primitians atyja Tek. Bordeaux Nándor, ki meleg szavakban köszönte meg azok szívességét, kik fia ünnepélyét jótéteményeik által föntartják; nemsokára felállott az ujmisés, ki felhozatva egy üveg bort, mely épen akkor főzetett s pecsételtetett le anyja által, mely nap született (1862 okt-8) — felköszöntötte az egyház fejét, a fejedelmi családöt, megemlékezett b. e. Dr.

Fogarasy Mihály püspökről, ki őt a papnöveldebe vette (1881. jul. 5-én.) még továbbá jelenlegi nagy jötevéjéről Lőnhart Ferencz erdélyi püspök ur ő excellentiájáról, ki őt kitaníttatá és felszentelé. A többek közt Nsgos Weber Béla főesperes felköszöntötte a primitiansnak atyját, mint olyant kit még 1842-től megható fuvolajátéka-
 jsmert meg s fogadott barátságába — Nsgos Benediktus Jozsef felköszöntötte Rákosdi Czintey Krisztina Károlin urnót a primitiáns édes anyját, kívánván, hogy a megismert igazságban melyről ma tett ünnepélyes hitvallást örökre boldogul megmaradjon. — Mondtak még mások is szép pohárköszöntöket, de azokat nem irhatom mind le, mivel a vonat már fűtyölt s utam tovább vezet honnan jöhet e szép ünnepélyre, részt venni annak örömeiben kizhez régóta szeretettel viseltetem.

Adja Isten, hogy a primitians mindig oly boldog legyen, milyen volt azon a napon, melyen mellette az oltárnál voltam az első sz. áldozat bemutatásakor; ea fuit certe dies fons gaudii, dies quam fecit Dominus timentibus se!

Egy jelenvolt

— **A tanulókhöz és a szülőkhöz!** Hazánkban megkezdődnek a beiratkozások. Egy alkalom egy esztendőben. Azok, kik magyar nyelven magyar hazafiságot tanulhatnak, emlékezzenek meg az egykori Erdélyről, hol Besztercze-Naszód és Szebenmegyékben alig van magyar iskola, hol az egész Fogarasmegyében összesen 2500 magyar ember lakik s a tanulók $\frac{1}{10}$ -ed része nem tud magyarul, hol Nagy-Küküllő megyében 209 a nem-magyar iskolák száma, a magyaroké 16. Alsófehérmege 285 iskolája közül 52-ben hangzik a magyar szó, Kis-Küküllő megye 127 oskolája közül 53-ban s Torda-Aranyos megye 131 nem-magyar iskolája mellett 53 a magyar. Szilágymegye 300 iskolája közül $\frac{2}{3}$ -ad nem-magyar, Maros-Tordamegye 154 iskolája közül 150-ben nem-magyar a gör. kel. tanító, ki magyarul jól tud! És emlékezzenek meg arról, hogy történelmileg Erdély egykor magyar volt! Az „Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület“ azt akarja, hogy legalább érzésben ismét az legyen. Magasztos czéljára van is már 200,000 fnt aláírása. De mi ez a fentti mérhetlen feladathoz?

Tanítók és szülék! Egyesületünk bárcza könyvecskéi 10 kros adományok előgadására vannak számvá, és ha a beiratkozások idejére 500 drb. ily szelvényt tartalmazó nemzeti színű könyvecskéink kéznél volnának, — egész lelkünkbeli hisszük, hogy se szülő, se magyar tanuló nem lenne, ki — tudván a czélt — erszényéből v. perzselyéből 10 krt megtagadna. Kérjük a tanítványokat és oskoiak nemeslelkű igazgatóságát, fogadjanak el egy ily bárczakönyvecskét az erd. magyarság sz ügyéért! Kolozsvárt, 1885. aug. 22. Sándor. J. titkár. dr. Haller K. elnök.

IRODALOM.

— **Értesítés.** Fisztelettel értesitem a f. lelkipásztorokódó papságot, hogy a **Scapularé kegyelmei és bucsui** cz. munkát már sajtó alá bocsátottam és szeptember vége felé az előfizetőknek szét is fog küldetni. Jelen kiadványunk Locherer hat kiadást ért kitűnő műve után lett magyarra átdolgozva — és 10—11 ívre fog terjedni. Minthogy mi a jelen mű kiadásával csakis a társulat irant való mély tiszteletünknek óhajottunk kifejezést adni, tehát minden anyagi haszontól eltekintve, egy-egy példányt arát 25 krra szabtuk; de 10 példány megrendelésénél mar csak 20 krra számítjuk. Az előfizetések vagy a „Jó Pásztor“ szerkesztőségéhez (Budapest, IV. ker. ferencziek háza), vagy a karmelita atyákhoz (Győr) czimzendők. A f. lelkipásztorok a scapularé társulatba való felvételi jogot a karmelita atyák nagyérdemű ház-

főnökénél (Győr) levél útján is megszerezhetik. E nagy lelki haszonnal járó társulat terjesztését legmelegebben ajánljuk tehát b. figyelmükbe. Ami az Angerbauer-féle beszédekert illeti: már csakis 200 példányval rendelke-zünk. Ara 3 forint, de megszerezhető intenciók vég-zése mellett is. Végre, szeretettel tudatom a főtisztelen-dő lelkipásztorokódó papsággal, hogy a f. rendtartományi hatóság kegyes dispositója folytán: Budapestre, IV ker. ferencziek háza) tétettem hitszónoknak, hol a „Jó Pász-tort“ továbbra is — és pedig kettős szorgalommal igye-kezem szerkeszteni. A jelen évi folyam utolsó számát még Komáromból fogják kapni t. előfizetők. Isten vel-ünk! Budapest, 1885. aug. 23. **Hajóssy Gy. Krizánt,** a „Jó Pásztor“ szerk. kiadója.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Püspök ur ó nmlga** az erszébtvárosi espe-resi körületben közelebből tett főpásztori körútjából f. hó 25-én szék helyére szerencsésen visszatért. A szép körút részletes leírását lapunk mai számában megkez-dettük.

— **Installatio.** Nsgs Fábán Sándor, Kolosy An-tal és Balog Elek ujonnan előléptetett kanonok urak in-stallatioja f. hó 29-én ment végbe a székesegyházban. — Ad plurimos annos!

— **Pályázati hirdetés.** Peselnek róm. kath. filiális hitközségben a kántortanító elhalálózván, ezen kántori állomás — melyely az elhunyt személyében a községi iskolánál a segéd-tanítóság is egyesítve volt ürese-désbe jött s arra folyó évi Szeptember 15-napjáig terjedő határidőre ezennel pályázat hirdetetik. — A kántornak évi rendes jövedelmét teszi: 1.) 110 kalongyányi öszi és 100 kalongyányi zab mint kepe. 2) 842 öl területű szán-tó s 694 öl területű kaszáló mely minden harmadik év-ben ugar határba esik s így akkor nem használható, 3) oszpora mintegy 15 fnt -- 4) 40 szekér tűzifa és 6-8 szekérnyi erdőelhetőségi illetőség, — 5.) stola 40—45 fnt --6) pium legatumi kamat 70 kr. Van ezeken kívül tisz-tességes kántori szállás, konyha kamara és pinczéval el-látva, 694 öi területű veteményes kert, s jó karban lévő gazdasági épületek. — A hitközség által megválasztott és főpásztorilag kinevezett tanítói oklevéllel bíró kántor, ha a helybeli községi iskolaszék által a községi iskolához segéd-tanítót megválasztatik, azon esetben a községi is-kola pénztárából évenként 200 fnt fizetést fog élvezni az említett jövedelmeken kívül. Pályázni szándékozók ke-resztvéllel, kántortanítói oklevéllel s eddigi szolgálata-jukat és magukviseletét feltüntető bizonyítványokkal felsze-relt folyamodványukat f. évi Szeptember 15-ik napjáig bezárólag allattirhoz beadhatják; mindenesetre pedig a fennebb kitett határidőn belül. Szeptember 6 és 13-án tetszésük szerint a helyszínen probatételre személye-sen jelenjenek meg. A hitközség — mint patronus — általi választás a pályázati határidő lejárta után nemsokára meg fog tartatni. Kelt Szárazpatakon 1885. évi Augustus 14-én **Rápolthy Ferencz** rk. lelkész.

Christóf Ferencz-féle

szobapadozat-fény-máz lak

szagtalán és gyorsan szárad

Praktikus sajtóságánál fogva és egyszerű kezelésmódja miatt igen alkalmas a szobapadozatok befestésére és lakirozására. Mindenki maga kezelheti. 1-6.

Próbák és használási utasítást nyerni **Christoph Ferencz raktáraiban Berlinben és Prágában.** Vidéki raktárai Gyulafehérvárt, Nagyszébenben és Kolozsvárt. Id Misselbacher J. B.-nél.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN. Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajróján Gyulafehérvárt.